

VERSLAG NJCM-Seminar Discriminatie in het vreemdelingenrecht?

Ralph Severijns, Esther Diederens, Veeni Naganathar & Lotte van Diepen *

Samenvatting | Op donderdag 24 november 2022 organiseerde de werkgroep Vreemdelingenrecht van het NJCM een seminar over discriminatie in het vreemdelingenrecht. Het seminar vond plaats op de Campus Den Haag van de Universiteit Leiden. Het doel van het seminar was om te onderzoeken in hoeverre er sprake is van discriminatie in de uitvoering van het vreemdelingenbeleid. De toeslagenaffaire bracht onlangs pijnlijk aan het licht hoe erg het kan misgaan wanneer er bij een uitvoeringsinstantie sprake is van (institutioneel) racisme en wanneer de rechtsbescherming voor de burger faalt. De vraag tijdens het seminar was of er parallellen te trekken zijn tussen de toeslagenaffaire en de besluitvorming in vreemdelingenzaken en de wijze waarop de rechtspraak die besluitvorming toetst. Het thema van het seminar werd vanuit de volgende onderwerpen belicht: asielaanvragen met LHBTI-zijn als motief, de inburgeringsplicht en algoritmische besluitvorming. De avond werd voorgezeten door mr. dr. Bahija Aarrass, universitair docent staats- en bestuursrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

Algoritmische besluitvorming

Na een algemene introductie op het hoofdonderwerp gaf Bahija Aarrass het woord aan mr. dr. Evelien Brouwer, universitair docent Publiekrecht, Migratie en Technologie aan de Universiteit Utrecht en mr. dr. Anton Ekker, advocaat Privacy en ICT-recht.

Evelien Brouwer betoogde in haar bijdrage dat de wijze waarop technologie en grootschalige databestanden zoals SIS, EURODAC, VIS, EES, Etias en ECRIS-TCN aan de buitengrenzen van de EU worden toegepast, spanning oplevert met verschillende grondrechten. Zij noemt met name het recht op privéleven, gegevensbescherming, non-discriminatie en rechtsbescherming dat in het geding kan zijn door onduidelijkheid over welke gegevens worden bewaard en worden betrokken in besluitvorming over toegang en toelating. Daarnaast constateert zij dat er net als in de toeslagenaffaire sprake is van een tekort aan 'menselijke maat' bij het gebruik van deze technologie, dat er sprake is van geïnstitutionaliseerd wantrouwen tegen derdelanders, dat uitvoerders en rechters onvoldoende kennis hebben van de technologie en dat er sprake is van belanghebbenden die zich vanwege het feit dat zij derdelander zijn in een zwakkere positie bevinden. Na een verhelderende toelichting op deze knelpunten, ging zij nader in op de uitspraak HvJ EU *Ligue des droits humains* (C-187/19) waarin het HvJ naar aanleiding van vragen van de Belgische rechter over de PNR-richtlijn, belangrijke overwegingen geeft voor de uitleg van het recht op privéleven maar ook het non-discriminatiebeginsel en het recht op effectieve rechtsbescherming zoals beschermd in artikel 21 en 47 van het Handvest. Het HvJ overwoog in deze zaak onder andere dat ook het gebruik van zogenaamd 'neutrale' criteria in strijd kan

- Mr. R.W.J. Severijns, mr. E. Diederens, mr. V. Naganathar & mr. L. van Diepen zijn allen lid van de werkgroep Vreemdelingenrecht van het NJCM.

zijn met het discriminatieverbod als deze in de praktijk leiden tot nadelige behandeling van personen met beschermde kenmerken. Daarnaast benadrukte het HVJ de noodzaak om altijd een mens te betrekken in de besluitvorming en om duidelijke en nauwkeurige richtsnoeren op te stellen om discriminatie uit te sluiten en de plicht van lidstaten om te zorgdragen dat belanghebbenden voldoende inzicht hebben in de beoordelingscriteria die worden gebruikt, zodat zij kunnen besluiten een rechtsmiddel aan te wenden als deze criteria in hun ogen een discriminerend karakter hebben.

De vraag hoe een belanghebbende een rechtsmiddel kan aanwenden tegen geautomatiseerde besluitvorming wordt verder uitgewerkt door Anton Ekker, die zijn bijdrage aftrapt met een overzicht van succesvolle rechtszaken tegen algoritmische besluitvorming. Hij begint met een helder overzicht van het juridisch kader, dat met name wordt gevormd door de AVG. De hoofdregel daarvan wordt gevormd door het recht niet te worden onderworpen aan een uitsluitend op geautomatiseerde verwerking gebaseerd besluit, waaraan rechtsgevolgen zijn verbonden of iemand anderszins in aanmerkelijke mate treft. Uitzonderingen zijn slechts aanvaardbaar als dit wettelijk is toegestaan, de betrokkene toestemming geeft of er een uitvoeringsovereenkomst aan ten grondslag ligt. Daarbij moeten altijd passende maatregelen zijn genomen ter bescherming van de rechtelijke en vrijheden van betrokkenen. Deze uitzonderingen gelden niet voor bijzondere persoonsgegevens, over bijvoorbeeld iemands etniciteit, politieke opvattingen, gezondheid of seksuele gerichtheid. Na het algemene kader nader te hebben toegelicht gaat Anton Ekker in op ETIAS, een geautomatiseerd systeem waarin niet-visumplichtige onderdanen van derde landen voor hun reis naar de EU online een reisautorisatie moeten aanvragen. Hij plaatst een aantal kritische kanttekeningen bij dit systeem, die in de praktijk zouden kunnen leiden tot discriminatie. Zo is het onduidelijk hoe de risico-indicatoren die door het Europees Grenswachtagentschap zijn vastgesteld tot stand gekomen zijn, is er veel discretionaire ruimte om de risicoschatting te maken en is het zeer de vraag of de veronderstelde menselijke tussenkomst ook daadwerkelijk betekenisvol is.

Wet inburgering buitenland

In de tweede sessie staat de vraag centraal of het onderscheid dat door de Wet inburgering buitenland wordt gemaakt tussen derdelanders van verschillende nationaliteiten, neerkomt op discriminatie op basis van nationaliteit. In haar lezing biedt mr. dr. Karin de Vries, universitair hoofddocent staatsrecht aan de Universiteit Utrecht, handvatten om het onderscheid dat dat in een concreet geval wordt gemaakt te duiden. Ze gaat daarbij met name in op onderscheid op basis van nationaliteit, ras en etniciteit.

Karin de Vries stelt dat er in het kader van de Wib verschillende groepen mensen zijn aan te wijzen waartussen onderscheid wordt gemaakt. Ten eerste bij gezinsmigranten die naar Nederland willen komen. Zij moeten in de meeste gevallen een inburgeringsexamen afleggen; sommige gezinsmigranten zijn echter vrijgesteld van deze voorwaarde, enkel alleen op grond van hun nationaliteit. Daarnaast is het onderscheid ook te zien op het moment dat iemand die in Nederland woont als referent iemand wil laten overkomen. Sommige referenten kunnen hun partner zonder problemen laten overkomen, en anderen moeten aan verschillende voorwaarden voldoen. Karin werpt de vraag op of door het stellen van eisen aan gezinsmigratie aan bepaalde

groepen mensen op zichzelf al discriminatoir wordt gehandeld. Immers, alleen mensen met een partner uit het buitenland krijgen met deze eisen te maken.

Volgens Karin de Vries is er in ieder geval sprake van direct onderscheid op grond van nationaliteit tussen personen die wel en niet zijn vrijgesteld van de inburgeringsexamen. Daarnaast is ook sprake van direct onderscheid op grond van nationaliteit in de gevallen dat referenten die Unieburgers zijn en het recht van vrij verkeer hebben iemand willen laten overkomen; hun familieleden hoeven ook het inburgeringsexamen niet af te leggen.

Als het gaat om onderscheid op grond van ras of etniciteit wordt het volgens Karin ingewikkelder. Allereerst merkt ze op dat men alert moet zijn op de verschillende betekenissen van ras en kleur en wat de sociale status is die bij bepaalde kenmerken hoort. Men zou kunnen stellen dat onder de Wib (indirect) onderscheid wordt gemaakt op grond van ras of etniciteit in het verlengde van het onderscheid op grond van nationaliteit: er wordt immers onderscheid gemaakt tussen 'westerse' en 'niet-westerse' nationaliteiten en daarmee naar 'westerse' of 'niet-westerse' afkomst. Daarnaast is het denkbaar dat bepaalde etnische groepen, zoals bijvoorbeeld mensen van Marokkaanse afkomst, in het bijzonder getroffen worden door het inburgeringsvereiste – bij het aantonen van dergelijk nadeel kunnen statistische gegevens, waaronder de Monitor inburgering buitenland, behulpzaam zijn. Ten slotte kan hierbij gewezen worden op praktische factoren die het voor sommige groepen moeilijker maken om aan het inburgeringsexamen te voldoen, zoals bijvoorbeeld de bereikbaarheid van de examenlocatie.

In de Gezinsherenigingsrichtlijn en het Unierecht ziet Karin weinig mogelijkheden om op te komen tegen dit onderscheid. Alleen onderscheid op grond van nationaliteit tussen Unieburgers is expliciet verboden. Onderscheid op grond van nationaliteit tussen Unieburgers en derdelanders is niet expliciet verboden in de Gezinsherenigingsrichtlijn.

Asielaanvragen met een LHBTI-motief

Tijdens het laatste onderdeel van het seminar ging mr. Sabine Jansen, onderzoeker bij COC Nederland in op de vraag welke invloed stereotype denkbeelden hebben in de beoordeling van asielaanvragen, in het bijzonder in zaken waar seksuele gerichtheid of genderidentiteit het motief vormt om asiel aan te vragen. Na een inleiding op haar rapport, *Trots of schaamte? Het Vervolg. De nieuwe werkinstructie en de beoordeling van LHBTI asielaanvragen in Nederland*, werd in een panelgesprek gereflecteerd op de betekenis van het rapport voor de praktijk. Het panel bestond uit mr. Steffie van Lokven, vreemdelingenrechter in Den Bosch, en Mirte Grotenhuis en Matthijs van Essen, beiden LHBTI-coördinator voor de IND te Schiphol.

Sabine Jansen betoogde dat de kern van het beleid van de IND berust op stereotypering. De wijze waarop de geloofwaardigheid van verklaringen over dit motief wordt beoordeeld is volgens haar gebaseerd op ervaringen van witte mannen uit VS, die niet één-op-één te vergelijken zijn met de ervaringen van mensen met een andere nationaliteit. In haar eerste rapport, *Trots of Schaamte*, adviseerde zij reeds het beleid aan te passen door niet langer processen van bewustwording en zelfacceptatie als criteria te gebruiken om de geloofwaardigheid van seksuele gerichtheid te beoordelen. In haar nieuwe rapport stelt zij vast dat er aanpassingen in het beleid zijn doorgevoerd, maar ze constateert dat dit niet heeft geleid tot verbeteringen en het uitbannen van stereotype overwegingen. Vragen over processen van bewustwording en zelfacceptatie worden nog steeds gebruikt, terwijl de IND dit niet meer zou doen. Haar advies blijft dus om

de seksuele gerichtheid van asielzoekers niet meteen in twijfel te trekken, zelfidentificatie is immers de enige betrouwbare manier van vaststelling van iemands seksuele gerichtheid. Daarnaast pleit zij voor meer aandacht voor 'trans issues' in ambtsberichten, meer scholing van beslismedewerkers over LHBTI-zijn en daadwerkelijke afschaffing van het oude beleid.

LHBTI-coördinatoren Mirte Grotenhuis en Matthijs van Essen benadrukken dat de IND zich inspant om stereotyperingen te vermijden tijdens het horen en beslissen op asielaanvragen met een LHBT-motief. Anders dan Sabine Jansen zijn zij van mening dat de IND wel degelijk verbeteringen heeft doorgevoerd. Vragen naar het proces van zelfacceptatie en bewustwording mogen echt niet meer gesteld worden en hoornedewerkers hebben meer ruimte gekregen om op het persoonlijke verhaal van de aanvrager in te gaan en aan te sluiten bij zijn of haar referentiekader. Er wordt wel nog steeds gevraagd hoe iemand is omgegaan met de gevoelens of situatie die hij of zij naar voren brengt. Er wordt echter niet vanuit gegaan dat iedereen eenzelfde proces doormaakt.

Steffie van Lokven legt voorts uit hoe de rechter het besluit van de IND over dit soort zaken toetst. Haar valt op dat de IND-gehoren ontzettend lang zijn. Dat is volgens haar ook nodig om iemand gelegenheid te geven zijn of haar relaas naar voren te brengen en een gevolg van rechters die ook eisen van de IND dat zij het relaas goed uitvragen. Steffie van Lokven legt vervolgens uit dat de mogelijkheden om als rechter zelf wat te vinden van hoe de IND deze besluiten neemt beperkt zijn. Allereerst moet de rechter terughoudend toetsen. De rechter kan niet zeggen 'ik geloof het wel of niet', maar toetst de rechtmatigheid van het besluit. Daarnaast ziet de rechter alleen afwijzingen en heeft dus geen goed vergelijkingsmateriaal van wat wel en niet wordt geloofd. Ten slotte merkt zij op dat advocaten met regelmaat verwijzen naar relevante rapporten, zoals dat van Sabine Jansen. Echter, in de praktijk kan zij daar als rechter vaak weinig mee, omdat er door advocaten te weinig een link wordt gelegd tussen het rapport en een individuele zaak.

Afronding

De werkgroep Vreemdelingenrecht kijkt terug op een goed bezochte en interessante avond en dankt alle sprekers en aanwezigen voor hun bijdrage.

CONCEPTNOTULEN ALGEMENE LEDENVERGADERING VERENIGING NJCM

Datum **Donderdag 15 september 2022**
Tijd **18:00 tot 19:00 uur**
Locatie **Campus Den Haag, locatie Wijnhaven**

Aanwezige bestuursleden: Monique Steijns (voorzitter), Vincent Grandia (penningmeester, kandidaat-bestuurslid), Anna Tsheichvili (secretaris) en Daun Hwang (kandidaat-bestuurslid)
Totaal aanwezige leden: 30

Mededelingen

Voorzitter heet iedereen welkom, waaronder Marilyn Haimé, jurylid van de Thoolen NJCM-Scriptieprijs. Zij zal aansluitend aan de ALV de uitreiking van de negende editie van de scriptieprijs verzorgen. De winnende scriptie is uitgegeven door de NJCM-Boekerij. De prijs ging dit keer naar Irthe de Jong van de Radboud Universiteit Nijmegen, met een scriptie over *Climate Justice Before International Human Rights Adjudicators: why climate-related human rights cases should be approached with an intersectional lens*.

Vereniging NJCM 2021

Het jaar 2021 is uitgebreid beschreven in het jaarverslag en er zijn geen vragen over bij de aanwezige leden, dus wordt hier stilgestaan bij aantal huidige activiteiten (uit 2022), waaronder de UPR. Het NJCM heeft voor de UPR een gezamenlijk rapport geschreven en is afgelopen maand naar Geneve afgereisd om een drietal punten uit het rapport nader toe te lichten tijdens de *pre-session* van de officiële sessie in november dit jaar waar de regering zich zal verantwoorden. De reis en het verblijf van de NJCM-vrijwilliger die de presentatie heeft gegeven werden mogelijk gemaakt dankzij de donaties van de Stichting Vrienden van het NJCM. Verder staat er een interessant seminar op het programma op 24 november 2022, over discriminatie in het vreemdelingenrecht. Het is mooi om dat weer live samen te kunnen doen.

PILP is druk bezig en is onder andere het hoger beroep in de zaak tegen etnisch profileren en de zaak betreffende het recht op water aan het voorbereiden, maar ook nieuwe zaken aan het onderzoeken.

PBC ziet het aantal verzoeken nog steeds groeien en het lukt ook steeds beter om een pro bono cultuur te bevorderen bij de advocatenkantoren middels events en projecten waar zowel NGOs als kantoren erg enthousiast over zijn. In november staat weer de *European Pro Bono Week* op de planning met een mooi programma van PBC, een aantal kantoren en het NJCM.

Jaarverslag activiteiten 2021 (digitaal en per post verstuurd vóór de ALV)

Unaniem vastgesteld door de ALV.

Voorstel samenstelling bestuur:

mr. J.M. (Monique) Steijns – voorzitter
drs. V. (Vincent) Grandia – penningmeester
mr. A. (Anna) Tsheichvili – secretaris
mr. D. (Daun) Hwang – bestuurslid

Vorig jaar is al kort kennisgemaakt met nieuw bestuurslid Anna Tsheichvili, advocaat en oud kascommissaris, tevens lid van de werkgroep SBR.

In oktober 2021 is er een nieuwe penningmeester aangesteld, Vincent Grandia: hij is geen jurist maar wel heel goed met cijfers.

Tot slot is Daun Hwang uitgenodigd het bestuur te versterken, zij is ook advocaat en oud-medewerker van PILP en het EHRM. Het bestuur staat open voor meer nieuwe bestuursleden omdat het veel werk is om een organisatie te runnen.

ALV is unaniem akkoord.

Stichting NJCM-Boekerij

Hoewel het bestuur (alsook de ALV) van de Vereniging NJCM statutair niet over de activiteiten en financiële verantwoording van de Stichting NJCM-Boekerij gaat, legt zij voor de goede orde graag het volgende voor akkoord voor aan de ALV.

Voorstel samenstelling bestuur:

Vacature – voorzitter
drs. V. (Vincent) Grandia – penningmeester
mr. dr. N.R. (Nelleke) Koffeman – secretaris
mr. dr. J. (Jasper) Krommendijk – bestuurslid
mr. dr. Q.A.M. (Quirine) Eijkman – bestuurslid

ALV is unaniem akkoord.

Voor wat betreft de Stichting NJCM-Boekerij: de Vereniging NJCM draagt bij aan de productie van het NTM en maakt hiervoor het nodige bedrag over aan de Boekerij. Dit jaar zoals gewoonlijk 20.000 EUR. De Stichting komt hierdoor net iets boven de nul uit. Uit duurzaamheidsoverwegingen en om de kosten te drukken worden nieuwe leden gevraagd hoe zij het NTM willen ontvangen. Onlangs is dat ook aan de bestaande leden gevraagd, zodat de oplage kon worden teruggeschroefd, wat scheelt in papier en daarmee ook de druk- en verzendkosten. Het bestuur van de Stichting wenst als volgende stap overgaan naar een opt-in systeem, waarbij nieuwe leden en abonnees in de regel digitale toegang krijgen (inloggegevens en flipbook), tenzij ze aangeven dat ze het papieren NTM willen ontvangen.

Mielle Bulterman is afgetreden als voorzitter van de Boekerij en heeft plaats gemaakt voor een nieuw bestuurslid. De Boekerij was sinds 1999 in goede handen bij Mielle en het bestuur

is haar hiervoor zeer erkentelijk. De openstaande vacature dient statutair te worden ingevuld door een bestuurslid van de Vereniging NJCM. Het verenigingsbestuur heeft dit geagendeerd.

Stichting Vrienden van het NJCM

Hoewel het bestuur (alsook de ALV) van de Vereniging NJCM statutair niet over de activiteiten en financiële verantwoording van de Stichting Vrienden gaat, legt zij voor de goede orde het volgende graag ter akkoord voor aan de ALV. Wel hebben de organen van de Vereniging NJCM zeggenschap bij benoemingen en statutenwijziging van de Stichting Vrienden.

Voorstel samenstelling bestuur:

mr. O.P.G. (Otto) Vos – voorzitter
mr. Th.J. (Dick) Blommestijn RA – penningmeester
mr. S. (Simon) Minks – bestuurslid
dhr. D.S. (Douwe) Sikkema – secretaris

ALV is unaniem akkoord.

Financiën

De penningmeester geeft aan dat het 'financieel niet een heel goed jaar' was. Vooral op bijdragen uit projecten is ruim begroot, terwijl de overhead charges van de huidige projecten niet zijn verhoogd en nieuwe projecten niet zijn binnengehaald. Daar was wel serieus uitzicht op, maar door de betreffende fondsen zijn andere keuzes gemaakt. Inkomsten uit projecten zijn hierdoor een stuk lager uitgevallen dan gehoopt.

Daarnaast wordt een correctie voorgesteld op de vorige jaarrekening. Daar is het overschot van het PILP van meer dan 17.000 EUR op de algemene reserve gezet, zonder oormerk, terwijl de administraties van de projecten geheel gescheiden worden gehouden, ook de overschotten. Het bestuur stelt voor om het precieze bedrag daarom alsnog af te schrijven van de algemene reserve van de Vereniging NJCM. De ALV is akkoord met de correctie. Door gebrek aan extra inkomsten is er een verlies van -51.087 op de jaarrekening van 2021. Hierdoor moest het moeilijke besluit worden genomen om het contract van de uitvoerend secretaris niet om te zetten in een vast contract. Deze medewerker deed fantastisch goed werk. Het is mede daarom erg jammer om haar te laten gaan. De secretaris was tot half september in dienst.

Verder zijn kosten gemaakt om de nodige adviezen in te winnen over financiële administratie en een collectieve pensioenregeling. Het is heel fijn dat de pensioenen nu goed geregeld zijn voor alle medewerkers en ook de nodige verzekeringen zijn geregeld. Verder zijn de uitgaven in lijn met voorgaande jaren.

Daarnaast stelt de penningmeester een verhoging van lidmaatschapsgeld en abonnementen voor. Er is lange tijd geen verhoging aan de leden gevraagd, terwijl de kosten stijgen, mede door extreem hoge inflatie. Het voorstel luidt: Studenten betalen 2,5 EUR en niet-studenten betalen 5 EUR en rechtspersonen 20 EUR. Daarbij wil het NJCM wel rekening houden met leden

met een kleine portemonnee in de aankondigingsmail. De verhoging moet geen leden kosten. Aanwezige leden vinden het voorstel waarmee de contributie wordt verhoogd redelijk.

Tot slot: Volgende stappen in de verdere professionalisering van de organisatie kost tijd en geld. De voorzitter vraagt de leden om actief mee te denken over hoe het NJCM de inkomsten van de vereniging kan verhogen. Het bestuur staat open voor suggesties, voorstellen en natuurlijk donaties. De leden zullen op de hoogte worden gehouden van de volgende stappen. Een van de leden geeft aan dat er wellicht een aantal oudere leden zijn die niet meer werken en bereid zijn tijd te stoppen in het NJCM.

Vaststelling/ bespreking Jaarverslag financiën 2021

ALV heeft het jaarverslag vastgesteld.

Verslag kascommissie over 2021

De kascommissie was samengesteld uit twee leden: Enno Knoops en Rahiela Abdoelkariem. Rahiela komt er tijdens de ALV niet bij zijn, Enno wel.

In het jaarverslag is door de kascommissie een notitie gemaakt over het verlenen van décharge aan het bestuur. Het advies is ter inzage meegestuurd met de vergaderstukken. De kascommissie heeft op verzoek van het bestuur de boeken doorgenomen. De cijfers kloppen voor zover zij dat hebben kunnen zien (zij zijn geen accountants en de boekhouder is dat ook niet) en het verslag van de kascommissie bevat enige aanbevelingen en het advies aan de leden om decharge te verlenen aan het bestuur.

Wat de aanbevelingen van de kascommissie betreft gaat het o.a. om beter inzicht in de uitgaven zodat eventuele uitdagingen eerder kunnen worden geconstateerd en ondervangen i.p.v. moeten worden gecorrigeerd. Daar komt bij dat de bevoegdhedenverdelingen/mandaten niet helemaal up to date zijn, mede doordat op herstructurering werd gewacht. Dat is logisch, maar als zo iets te lang duurt, is dat niet goed. Aanbevolen om dit een up date te laten plaatsvinden (ook al is het een tijdelijke regeling) en deze ook inzichtelijk te maken op de website. De ANBI-status is belangrijk voor financiers en donateurs en daarom wordt geadviseerd niet hiermee te wachten totdat de Belastingdienst vragen stelt, maar om er een proactief beleid van te maken om de vereisten hiervoor te checken en in orde te maken. Aansluiting bij CAO is vorig jaar al geadviseerd. Dit is wellicht lastig maar advies is om dit toch goed uit te zoeken.

Daarnaast komt er een oproep vanuit het bestuur of er leden zijn die zich voor komend jaar beschikbaar willen stellen als kascommissaris. Enno is komend jaar graag weer bereid om de jaarrekening en boeken te controleren, bij voorkeur met de deskundige Rahiela.

Het bestuur bedankt de twee leden voor hun bereidheid om deel te nemen in de kascommissie.

*Voorstel décharge bestuur
Samenstelling Kascommissie 2022*

ALV verleent het bestuur decharge.

Voornemens 2022 e.v.

Het bestuur is voornemens om binnen de organisatie meer de focus te leggen op een aantal mensenrechtelijke onderwerpen. Dit kan namelijk bijdragen aan het verkrijgen van een duidelijker verhaal onder andere richting sponsors en projectfinanciering. Ook wil het NJCM kijken naar de rol van de werkgroepen daarbij. In ieder geval ziet het bestuur dat de organisatie zich zal moeten inzetten om meer financiering binnen te halen.

Er wordt nagedacht over de mogelijkheid dat PILP een onafhankelijke stichting wordt. Hierover worden intern gesprekken gevoerd en verkend m.b.v. een kantoor via PBC. De Orde van Advocaten en ANBI zal daarvoor goedkeuring moeten verlenen. Er wordt rekening gehouden met bloedlijn NJCM om de banden aan te houden en elkaar te versterken. De vooruitzichten zien er goed uit.

Marilyn Haimé is oud-bestuurslid van het NJCM en geeft aan dat oudere leden wellicht veel te bieden hebben en meer tijd te besteden hebben dan jongeren met banen en gezinnen etc. Bovendien is intergenerationeel contact sowieso goed voor de vereniging, aldus Marilyn. Jongere actieve leden kunnen de oudere leden zien als mentoren. Marilyn denkt graag mee als het NJCM hier iets mee wil. Er wordt vanuit de zaal en het bestuur positief op gereageerd.

Na een dankbetuiging voor deze mooie woorden sluit de voorzitter de vergadering af door haar waardering voor de werkgroepen uit te spreken namens het bestuur. Ook zijn er woorden van waardering en dank aan alle medewerkers van het NJCM.

Monique Steijns
Voorzitter NJCM

Anna Tsheichvili
Secretaris NJCM

Vincent Grandia
Penningmeester NJCM

Daun Hwang
Bestuurslid NJCM

HET NJCM SPREEKT TIJDENS DE *UNIVERSAL PERIODIC REVIEW* IN DE VN-MENSENRECHTENRAAD

Sofia van Dijk *

In 2022 was het Koninkrijk der Nederlanden aan de beurt voor de *Universal Periodic Review* (UPR). De UPR is het mensenrechtenexamen van de VN, waarbij VN-lidstaten eens in de vijf jaar worden getoetst aan hun mensenrechtenverplichtingen. Tijdens de UPR maken de VN-Mensenrechtenraad en lidstaten van de VN-Mensenrechtenraad opmerkingen over de Nederlandse mensenrechtensituatie en doen zij aanbevelingen om deze mensenrechten nog verder te verbeteren. Maatschappelijke organisaties en nationale instituten krijgen binnen deze procedure ook de kans om input te leveren tijdens de zogenoemde *pre-sessions*. Dit op basis van eerder ingediende rapporten. Op 31 maart 2022 diende de Werkgroep Verdragsrapportages het rapport voor de vierde ronde van de UPR voor Nederland in namens het NJCM. Hoewel Nederland zich sterk profileert op het gebied van mensenrechten en de *rule of law*, had de werkgroep deze keer – helaas – veel om over te rapporteren. Onderwerpen als discriminatie, vreemdelingenrecht, privacy en mensenrechteninfrastructuur kwamen aan de orde.¹

De *pre-sessions* bij de VN-Mensenrechtenraad vonden plaats op 29 augustus 2022 in Genève, waar niet alleen het NJCM spreektijd kreeg, maar ook het College van de Rechten van de Mens en enkele ngo's.² Het NJCM stelde de inhumane situatie in aanmeldcentrum Ter Apel – en het asielbeleid dat eraan ten grondslag ligt – aan de kaak. In dat verband werden tevens de nieuwste plannen van het kabinet met betrekking tot gezinshereniging en het (tijdelijk) weigeren van vluchtelingen uit kampen in Turkije besproken. Deze zaken baarden het NJCM zorgen.

Verder vroeg het NJCM wederom, net als tijdens de vorige Nederlandse UPR in 2017,³ aandacht voor mensen- en kinderrechten in het nieuwe curriculum voor het funderend onderwijs. Sinds 1 augustus 2021 dienen scholen aandacht te besteden aan fundamentele rechten binnen de burgerschapsopdracht. Echter, het curriculum is hier nog niet op aangepast en het maatschappelijk middenveld, dat de benodigde expertise hierover bezit, wordt onvoldoende bij dit proces betrokken.

Tot slot heeft het NJCM gepleit voor het bekrachtigen van de klachtenprocedures bij drie mensenrechtenverdragen: het Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten, het VN-Verdrag Handicap en het Kinderrechtenverdrag. Het inwerkingstellen van de klachtenprocedure zou de toegang tot deze rechten voor Nederlandse burgers vergroten. Het protocol bij het IVESCR is reeds in 2009 ondertekend en de goedkeuringsprocedure werd in 2017 in gang gezet. Onze vraag luidde dan ook: wat houdt Nederland nog tegen?

■ Mr. S. van Dijk is voorzitter van de NJCM-werkgroep Verdragsrapportages.

1 Zie NJCM (31 maart 2022), 'Contribution to the 4th Universal Periodic Review of the Kingdom of the Netherlands', https://njcm.nl/wp-content/uploads/2022/08/NJCM_UPR_2022_issuu.pdf.

2 Stichting Rutgers, Milieudefensie, het Kinderrechtencollectief en The Institute on statelessness and inclusion werden vertegenwoordigd tijdens de 'pre-sessions'.

3 Zie NJCM e.a. (22 september 2016), 'Bringing Human Rights Home: Contribution of Dutch Non-Governmental Organizations to the third Universal Periodic Review of the Netherlands', https://njcm.nl/wp-content/uploads/2016/09/Bringing_Human_Rights_Home_-_Dutch_NGO_UPR_REPORT_-_complete_version_incl_cover.pdf.

Na afloop van de toespraak vond een 'speeddate'-evenement plaats. Dit was georganiseerd door het College voor de Rechten van de Mens in samenwerking met de permanente vertegenwoordiging van Nederland in Genève. In dit informele lobby-event rouleerden diplomaten van verschillende lidstaten tussen de aanwezige organisaties. Dit was voor het NJCM een uitgelezen kans om de hiervoor genoemde onderwerpen in meer detail toe te kunnen lichten, vragen te beantwoorden en het belang van onze punten nogmaals te benadrukken.

Het aandragen van deze belangrijke onderwerpen in een duidelijk statement namens het NJCM bij de VN, was mogelijk dankzij het harde werk van de leden van de Werkgroep Verdragsrapportages. Tevens hebben zij factsheets opgesteld, die tijdens de speeddates een handig lobby-instrument vormden.⁴ Door deze inbreng in de UPR van Nederland heeft het NJCM een sterke bijdrage kunnen leveren aan het beschermen en bevorderen van mensenrechten in Nederland.

4 De factsheets zijn te raadplegen op <https://njcm.nl/actueel/njcm-spreekt-verenigde-naties-toe-over-mensenrechten-in-nederland/>.